

ЮБИЛЕЕН СБОРНИК 150 ГОДИНИ ЧИТАЛИЩЕ „СЪГЛАСИЕ 1869“

2019. 150 години читалище „Съгласие 1869“ Плевен: Юбилеен сборник.

Науч. консулт. Мария Младенова; науч. рец. Стоян Денчев, Цветанка Панчева. 358 стр. с ил., портр.; 24 см

Мария Ловджиева

„Къща музей Петко и Пенчо Славейкови“ – София

Както и да погледнем, век и половина културна дейност в полза на хората заслужава да бъде отбелязана подобаващо. 150 години живот на читалище „Съгласие“ бележат непрекъснато развитие и имат голям принос в цялостния културен облик на Плевен. Създадено от будни плевенски граждани, начело с учителя Нестор Марков, то носи всички белези на възрожденския ентузиазъм и жажда за знание в годините на национален подем. Началото е трудно, но с времето читалището се превръща в истински привлекателно място за култура и образование. Колко далеч е отишло в своето развитие, подсказва обемът на трите юбилейни сборника, издадени за различните годишнини: 70 г. – 1939 г., 100 г. – 1969 г., и последният – за 150-ата годишнина. Впечатляващите 358 страници на сборника с интересни статии и богат илюстративен материал припомнят най-ярките моменти от неговата история и важното място, което заема и днес в културния живот на града.

Юбилейният сборник „150 години читалище „Съгласие 1869“ е издаден по инициатива и с усилията на читалището и финансовата подкрепа на Община Плевен. В него са поместени 22 статии и студии на видни учени и изследователи, на читалищни работници и архивисти. Разработени са материали за историята, дейността и богатите сбирки от фондовете на читалището. Изследвано е делото през годините на видни читалищни дейатели, издирени са отзиви в периодичната преса за дейността му през различни периоди от неговото съществуване. Научен консултант е проф. д.ф.н. Мария Младенова и научни рецензенти проф. д.ик.н. Стоян Денчев

и доц. д.н. Цветанка Панчева. Мария Младенова – професор от Университета по библиотекознание и информационни технологии, е не само водещ специалист в областта на теорията и историята на библиотекознанието и библиотечното дело, но и един от най-големите изследователи на дейността на читалището в Плевен. Нейните студии за създателя на читалището Нестор Марков, за поета Никола Ракитин, за дейците на Плевенската библиотечна школа Петър Ненков, Иван Данов и Ячо Хлебаров и техните приноси за развитието на библиотекознанието в България са основни акценти в сборника.

Студията, посветена на Нестор Марков, проследява с пълнота интересния и плодотворен житейски път на този забележителен възрожденски учител – любимец на плевенските граждани, просветител, борец за църковна и държавна независимост. Учителските години в Харманли, Хасково, Плевен, Русе, Габрово и Лясковец оставят незаличим спомен у неговите съвременници. Преводач в щаба на ген. Гурко по време на Руско-турската война 1877 – 1878 г., в годините след Освобождението той е председател на хасковския комитет „Единство“, последователно окръжен управител на Стара Загора, Велико Търново, Русе, Варна и Пловдив. Проф. М. Младенова се спира и на книжовната дейност на Н. Марков като автор на редица учебници, на големия принос за развитие на културните връзки между България и Франция с издаването на едни от най-добрите френско-български и българско-френски речници. Проф. Младенова има голяма заслуга в изследване делото на Н. Марков, което е проследено в издадената Биобиблиография през 2016 г., а студията в сборника е естествен плод на задълбоченото научно търсене.

В студията „Приносите на Плевенската библиотечна школа за развитието на библиотекознанието в България“ проф. Младенова показва приноса на Петър Ненков, Иван Данев и Ячо Хлебаров за развитието на библиотекознанието в България. Авторката се спира на ролята, която има всеки един поотделно за въвеждане на европейски практики в библиотечното дело, за превръщането на библиотеката от частно в общинско културно средище, уредено според изискванията на модерното европейско библиотекознание. В студията е отделено и място на сп. „Книжовник“, редактирано от Ячо Хлебаров в тясно сътрудничество с Петър Ненков и Иван Данов. Списанието, издавано от името на читалище „Съгласие“, е единствено по рода си извънстолично издание, насочено към критико-библиографски, научни и библиотечни проблеми.

Статията „Поетът Никола Ракитин – един от стожерите на читалище „Съгласие“ – Плевен, е посветена на живота и дейността на Никола Ракитин в Плевен, където се установява като учител през 1908 г. Нежен поет, висококултурна и ерудирана личност, той поддържа връзки с известни личности от странство – проф. Енрико Дамияни от Италия, д-р Йозеф Пата от Прага, поета Константин Балмонт и др. В негово лице читалищното дело в Плевен има един от най-горещите си привърженици. От 1925 г. до смъртта си той е сред най-активните членове на настоятелството на читалище „Съгласие“. Той е и един от основателите на Окръжния читалищен

съюз в Плевен и негов пръв председател. От 1928 до 1934 е член на Управителния съвет на Върховния читалищен съюз в София.

Проф. Димитър Веселинов от катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в своята статия „Нестор Марков – българският Пиер Ларус“ акцентира върху напълно заслуженото сравнение с големия френски учен. Той определя Н. Марков като блестящ филолог и възрожденски педагог, учител новатор с богата лексикографска, граматическа и образователна дейност. Проф. Веселинов се спира на сравнително непознати моменти от педагогическата дейност на Н. Марков, неговата проникателност в търсене на нови форми на учебна литература като адаптиране за нуждите на българското училище на модела на френските граматики, създадени от французи за французи. Новаторът филолог Н. Марков избира за своята „Лексикологическа граматика за изучаване на французкият език и стил“ (1875) структурата на лексикологическата граматика на Пиер Ларус (1817 – 1875).

Чуждестранното участие в сборника е на доц. к.п.н. Ирина Хомякова от Рязанския филиал на Московския държавен институт по култура – Русия. Студията на доц. И. Хомякова е посветена на връзките на известния библиограф, книговед, заслужил деец на науката на РСФСР проф. Богдан Боднарски и неговите български колеги Петър Ненков и Ячо Хлеббаров. Анализът на новооткритите писма на П. Ненков и Я. Хлеббаров показва интереса на двете страни към професионалните библиотечно-библиографски връзки, обмяната на информация за интересни научни и културни събития. Писмата на Петър Ненков и Ячо Хлеббаров се публикуват за пръв път.

Две заглавия са свързани с периодиката и дейността на читалище „Съгласие“ от неговото създаване до наши дни. Статията на Мария Антонова е посветена на отзивите за създаване и първи стъпки в дейността на читалището, отразени във възрожденския печат. По-обширната статия на Вили Томова от Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ – Плевен, се спира на плевенския периодичен печат от излизането на първия вестник в града – в. „Народна сила“, 1890 г., до средата на 40-те години на XX век. Изследването, което се публикува за пръв път, отразява историята и дейността на читалището, така както са представени на страниците на печата през посочения период.

Още един материал е посветен на плевенската периодика – „Плевенски периодичен печат от освобождението до 1944 г.“. Това е пълен архив на вестници, списания, единични листове, излизали с различна продължителност през посочения период. Автор е Мая Георгиева от Регионалната библиотека „Христо Смирненски“, която проследява всички 42 заглавия в колекцията. Мая Георгиева публикува и данни за съвременното опазване, съхранение и популяризиране на ценния архив чрез проект „Дигитална културна съкровищница Север+“, в който се включва и читалище „Съгласие“.

Богатата колекция „Ръкописи, старопечатни книги, редки и ценни издания“ в библиотеката на читалище „Съгласие“ с право привлича вниманието на изследо-

ватели и специалисти. Колекцията е представена в сборника от Людмила Иванова – библиотекар в читалищната библиотека. Специалисти от Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ към СУ „Св. Климент Охридски“ през 2018 г. сключват договор за съвместна работа по дигитализация на ръкописите от старопечатната сбирка.

За библиографските издания в читалищната библиотека, за нейното историческо развитие и сегашно състояние читателят получава информация от статията на Рени Сахатчиева – библиотекар в читалищната библиотека.

Секретарят на читалище „Съгласие“ Маргарита Лазарова дава обширна информация за художествената самодейност, творческата дейност и многообразието на колективите и техните ръководители.

Богатата информация за перипетииите около строежа на импозантната сграда на читалището и изследването „Настоятелствата на читалище „Съгласие 1869“ – Плевен, от създаването му до наши дни“, съответно на Здравка Балабанова и Аннета Иванова, ще помогнат на всички изследователи, които имат интерес към историята на това културно средище.

От 1972 г. в Държавен архив – Плевен, се формира архивен фонд, който съхранява инвентарни описи за важни документи, протоколни книги и др. Материалът на Илиян Цветанов – главен експерт от архива, представя ценни за читалището документи.

Всички статии в сборника, които дават богата и важна информация за специалисти и широк кръг читатели, са поместени в прекрасно книжно тяло с твърди корици и полиграфичен дизайн. Автор на корицата е известният плевенски художник Иван Велчев-Йов.

Респектиращото издание на Юбилейния сборник предлага богата научна информация и потвърждава интереса към многообразната дейност на едно обичано и уважавано културно средище.

JUBILEE COLLECTION ON THE 150TH ANNIVERSARY OF “CONCORD 1869” (“SAGLASSIE 1869”) READING CLUB – PLEVEN

2019. 150 godini chitalishte „Saglasie 1869” Pleven: Yubileen sbornik.
Nauch. konsult. Mariya Mladenova; Nauch. rets. Stoyan Denchev, Tsvetanka
Pancheva. 358 str. s il., portr.

✉ **Maria Lovdzhieva**
Museum “Petko and Pencho Slaveikovi”
Sofia, Bulgaria
E-mail: kirilova.m@abv.bg